

# Odgojni rad odgajatelja i ponašanja učenika u učeničkim domovima

Marijana Ćuk  
Učenički dom Paola di Rosa, Dubrovnik

## Sažetak

Temeljna pedagoška funkcija doma je njegova odgojna funkcija. Nositelj te funkcije je odgajatelj te uspješnost odgojnog rada uvelike ovisi o njemu. Stoga je u području domskog odgoja provedeno istraživanje osam domova (352 učenika) dalmatinske regije s ciljem utvrđivanja mišljenja učenika o odgojnom radu odgajatelja i ponašanja učenika u učeničkim domovima, te je shodno tome testirano pet hipoteza. Pokazalo se da su mišljenja učenika o odgojnom radu odgajatelja uglavnom pozitivna. Nadalje, utvrdili smo značajnu povezanost: odnosa učenika s odgajateljima; zadovoljstva učenika odgojnim radom odgajatelja; te zadovoljstva domskim ozračjem s razvojem poželjnih oblika ponašanja kod učenika u učeničkim domovima. Također smo dokazali da postoji značajna razlika u mišljenjima učenika s obzirom na: razred koji pohađaju, dom te spol. U analizi pitanja otvorenog tipa vidimo da učenici kod svojih odgajatelja *najviše cijene* brigu, iskrenost, razumijevanje, poštovanje i dobrotu, a *najviše im smeta* rano jutarnje buđenje, kontrola i strogost, radoznalost, ljutnja. Učenici misle da bi odgajatelji *trebali pripaziti* na kontraproduktivne učenike, te na svoje ponašanje. *Najpotrebnije* bi im bilo da odgajatelj bude stalno na raspolaganju i ima povjerenja u njih. *Učenici su najviše zahvalni* odgajateljima za sve što čine za njih te za pomoć u školi. Većina učenika misli da su druženja i aktivnosti *najkorisniji u domu*, a *najbeskorisnije* su zabrane, buđenje, obroci i ljenčarenja. Učenici su izrazili mišljenje - *kada bi oni bili odgajatelji* u domu, provodili bi više vremena s učenicima, držali red, dali više slobode te organizirali više zabave, igara, izleta i raznih aktivnosti.

Dobiveni rezultati mogu pomoći u unapređenju odgojne prakse odgajatelja jer iz odgovora učenika vidimo što im najviše koristi, što smatraju da im je potrebno, te što bi trebalo mijenjati za uspješnije odgojno djelovanje.

Ovo istraživanje otvara mnogo pitanja i novih mogućnosti istraživanja domskog odgoja koje u nas još nije dovoljno istraženo.

**Ključne riječi:** odgajatelj, učenik, učenički dom, odgojni rad odgajatelja, ponašanja učenika, domsko ozračje.

## Uvod

U posljednje vrijeme potreseni smo informacijama o samoubojstvima mladih, činjenicama kako provode slobodno vrijeme, te negativnim primjerima provedbe slobodnog vremena (Cattaneo i Torrero, 2009; Wolfe i Mash, 2006). Odgajati nije nikada bilo lako, a čini se da danas postaje sve teže, kao što to dobro znaju roditelji i svi oni koji imaju izravne odgojne odgovornosti, a čiji su napori prečesto neuspješni. Potrebno

je stoga ponovno pronaći hrabrost za odgoj mladih u možda najosjetljivijoj točki u odgoju: pronalaženju točne ravnoteže između slobode i nadzora i to u vremenu u kojemu roditelji i nastavnici, pa tako i odgajatelji u učeničkim domovima često imaju osjećaj da gube smisao svog poslanja (Sylwester, 2007).

Traži se stoga odgoj koji uistinu odgaja. Traže ga roditelji koji su često u strahu za budućnost vlastite

djece; traže ga mnogobrojni nastavnici koji proživljavaju žalosno iskustvo nediscipline i nezainteresiranosti u školi; traže ga odgajatelji koji se svakodnevno pitaju kako dalje; traži ga društvo koje vidi da su u sumnju stavljeni sami temelji suživota; a u svojoj ga dubini traže i sami mladi, koji pred izazovima života ne žele biti ostavljeni sami (Bastašić, 1995; France, 2007, 11).

## Domski odgoj

Pitanje je, kako odgajati mlade danas kada je pluralizam obuhvatio i duhovni plan, kada su mladi iznutra rascjepkani, dezorijentirani i žele samoostvarenje bez ikakve žrtve, a škola, obitelj i Crkva, dosad temeljne odgojne institucije, imaju sve manje utjecaja na njihov odgoj (Savagnone, Briguglia, 2009, 5). Odgoj osobnosti, odgoj za međusobno prihvaćanje, dijalog i komunikaciju, za solidarnost i toleranciju, promicanje nacionalne kulture, razvijanje kritičkog stava te očitovanje moralnih vrednota neke su od temeljnih mogućnosti odgojnog djelovanja (Nacionalni okvirni kurikulum, 2010; Bobbio i Scurati, 2008; Mortari, 2008; Kessler, 2000; Carr i Stutel, 1999, 206).

Jedno od mjesta na kojem „imamo” mlade na koje bismo mogli utjecati i pomoći im na putu sazrijevanja su srednjoškolski učenički domovi. Djelatnost odgoja u njima je jedna od najvažnijih sastavnica. Učenički domovi su srednjoškolske ustanove koje nude cjelovitu skrb i danonoćni boravak učenicima koji srednju školu pohađaju izvan mjesta boravka i roditeljskog doma. Integralni su dio podsustava srednjih škola s kojima su funkcionalno povezani u radu na ostvarivanju zadaća odgoja i obrazovanja (Narodne novine, 2008, 50). Domski odgoj jedan je od oblika odgoja koji konkretno i svakodnevno u praksi postaje škola života i rada u kojoj se može djelovati na odgoj za vrijednosti (Hentig, 2007).

Bratanić (1990) s tri aspekta promatra odgoj kao složeni fenomen: 1) društveno-generacijski aspekt, u kojem se odgoj pretežno promatra kao pojava; 2) individualni aspekt razvoja ličnosti, u kojem se odgoj uglavnom promatra kao proces, te 3) interakcijsko-komunikacijski aspekt, u kojem se odgoj promatra kao relacija, susret i međuljudski odnos, odnosno kao djelatnost.

U ovom radu usmjerili smo se na individualni i interakcijsko-komunikacijski aspekt razvoja. Nadalje, analizirat će se i tri osnovne funkcije doma: *socijalna*, *psihološka* i *pedagoška* (Rosić, 2007, 89).

*Socijalna funkcija* učeničkog doma određena je društvenim uvjetovanostima nastanka, razvoja i uloge doma u cjelokupnom sustavu odgoja i obrazovanja. U svakodnevnom odgojnom radu nužno je poznavati socijalni sastav učenika, stanje njihovih obitelji i druga obilježja koja nam pomažu pravilnom postavljanju i vođenju socijalne, psihološke i pedagoške funkcije rada odgajatelja i ostalog osoblja u domu. Ove obavijesti omogućuju učinkovitu komunikaciju i djelovanje odgajatelja u suradnji s učenicima i u korist njihova razvoja.

*Psihološka funkcija* temelji se na stvaranju povoljne domske klime/ozračja u kojoj će učenici moći sudjelovati, zadovoljiti svoje potrebe i razvijati vlastitu osobnost. Mladež u domu u ponajprije traži sigurnost, povjerenje, zadovoljstvo i informaciju, što se postiže uzajamnim radom učenika i odgajatelja. Psihološku funkciju čine: opća klima i stil rada u domu, normativni odnosi, način rukovođenja, održavanje kućnog reda, kakvoća komunikacije među učenicima te između učenika i odgajatelja. Osobni primjer odgajatelja ima presudni značaj u stvaranju ozračja povjerenja. Da bi se postiglo pozitivno ozračje u životu učeničkog doma, potrebno je odrediti pravila ponašanja (Savagnone, Briguglia, 2009, 76). Bez pravila o ponašanju i o životu, koja se dan za danom poštuju i u malim stvarima, karakter se ne oblikuje i osoba nije pripremljena za suočavanje s kušnjama kojih će zacijelo biti u budućnosti. Pravila bi trebala biti jasna i specifična, prihvatljiva (prihvaćena i donesena zajednički u dogovoru s učenicima što kod učenika stvara osjećaja pripadnosti), uzročno-posljedična, fleksibilna i promjenljiva.

*Pedagoška funkcija* domskog života temelji se na ostvarivanju ciljeva i zadaća odgoja i obrazovanja. Pedagoškom se funkcijom nastoji zadovoljiti razvojne potrebe odgajnika, stvoriti klimu rada (Klapan, 1994), suradnje i poštovanja, potaknuti dvosmjernu komunikaciju, razviti potrebu za učenjem, sustavnim radom, vježbanjem i usvajanjem novih spoznaja. Težište pedagoške zadaće učeničkog doma jest na odgoju učenika; ona redovno potiče postizanje optimalnih mogućnosti svakog učenika.

Osim temeljnih funkcija u ostvarivanju odgojnog procesa, svaki dom ostvaruje i druge funkcije: ekološke, zdravstvene, higijenske, kulturne, zavičajne, sportske i druge. Iz svega do sada rečenoga vidimo da domski odgoj može ostvarivati ciljeve NOK-a a

to je da osigurava sustavan način poučavanja učenika, potiče i unaprjeđuje njihov intelektualni, tjelesni, estetski, društveni, moralni i duhovni razvoj u skladu s njihovim sposobnostima i sklonostima

Sve te funkcije se ostvaruju u odgojnoj skupini. Odgojna skupina sa učenicima i odgajatelj kao njen voditelj koji je odgovoran za cjelokupno pedagoško-psihološko ustrojstvo skupine (Rosić, 2007, 97) su temeljne jezgre doma. Njihovim međudjelovanjem se ostvaruje cjelokupna pedagoška djelatnost. O odnosima između njih ovisi kvaliteta i uspješnost ostvarivanja odgojno-obrazovnih sadržaja. Uspjeh u bilo kojem području upravo je proporcionalan načinu na koji se ljudi u nekom odnosu slažu jedni s drugima (Glasser, 2000), a to naročito vrijedi u odgoju i zajedničkom suživotu.

Stoga je veoma važno da odgajatelj ima osobne i moralne kvalitete. Trebao bi poznavati metode odgojnog rada čime je omogućeno uspješnije programiranje i planiranje, praćenje te vrednovanje odgojnih rezultata. Smatramo da je odnos odgajatelj-učenik najvažniji u procesu odgajanja. Stoga odgajatelj treba mnogo brinuti o komunikaciji sa učenicima trudeći se graditi što bolji odnos, jer bez dobrog odnosa naš je utjecaj na druge ili nepostojeći ili uništavajući (Glasser, 1997). Potrebno je da odgajatelj pozitivno utječe na emocionalni život i ponašanje učenika. Isto tako poželjno je da u svom radu dopusti učenicima da budu „ne samo suradnici, nego i subjekti i kreatori vlastite ličnosti” (Rosić, 2007, 98). Za istinski su odgoj prije svega potrebni blizina i pouzdanje koji se rađaju iz ljubavi jer se čovjek prvenstveno odgaja iznutra (Masciarelli, 2009, 47). Svaki pravi odgajatelj zna da treba darovati nešto od samoga sebe, i ne može se ograničiti samo na pružanje znanja i informacija (Negri, 2008, 21).

Spomenute metode tijesno su povezane s odgojnim procesom i logički proizlaze iz njegovih etapa. Prvoj etapi, u kojoj je težište na racionalnoj komponenti, na shvaćanju, spoznavanju i usvajanju potrebnih znanja, odgovara metoda poučavanja. U drugoj etapi, u kojoj prevladava emocionalna komponenta, odnosno prihvaćanje određenih pogleda, uvjerenja, stavova i vrijednosnih opredjeljenja, prikladna je metoda uvjeravanja. Treća etapa obuhvaća voljno-djelatno područje, obilježava ponašanje i djelovanje i tu je najprimjerenija metoda navikavanja. Kako u životu pored pozitivnih poticaja postoje i negativni utjecaji

u četvrtoj etapi u odgojnom radu nastoji se izbjeći takve utjecaje i njihove negativne posljedice. U tome pomaže metoda sprječavanja (Vukasović, 2001, 359).

Nema mnogo istraživanja odnosa odgajatelja i učenika. Tunjić (2005) je istraživao povijesni pregled o razvoju strategija i metoda odgoja u učeničkim domovima pri čemu je utvrdio da je strategija stalan kontinuirani proces koji višestruko djeluje na odgojno-obrazovni rad, a pripadajuća koncepcija sadržaja i metoda rada ukazuje na ciljeve koji se žele postići. Stilin (2005) je proučavala stilove rada i kompetencije odgajatelja pri čemu je utvrdila da učenici i odgajatelji smatraju da je kompetencija emocionalne stabilnosti najvažnija za predikciju stilova rada odgajatelja te da odgajatelji sebe procjenjuju kao osobe koje značajno više koriste demokratski stil rada i značajno manje autokratski i *laissez-faire* stil.

## Metodologija istraživanja

Temeljna funkcija doma je njegova odgojna funkcija. U domovima žive mladi ljudi koji su u stadiju razvitka tjelesnih i psihičkih funkcija, izgrađivanja karakternih svojstava i oblikovanja osobnosti. Odgojem treba podržati te procese, uspostaviti takvo ozračje, odnose i aktivnosti koje će poticati, podržavati i omogućiti intenzivan i mnogostran razvitak raznovrsnih sposobnosti te izgrađivanje pozitivnih ljudskih svojstava. Važno je omogućiti učenicima aktivno sudjelovanje u cjelokupnom životu i radu doma, od planiranja do realizacije pojedinih aktivnosti i djelatnosti.

Zbog toga nam se čini značajnim istraživati odgojni rad odgajatelja kroz međusobne odnose između odgajatelja i učenika, kroz zadovoljstvo učenika odgojnim djelovanjem odgajatelja, djelovanje odgajatelja na razvoj poželjnih oblika ponašanja kod učenika, te kroz opće zadovoljstvo životom u domu, kako bi oni pridonijeli izgradnji mladih.

Da bi se o tome studioznije promišljalo treba dovesti u vezu svakodnevne odnose između odgajatelja i učenika, te utvrditi da li ti odnosi, odgojno djelovanje odgajatelja, te domsko ozračje utječu na razvoj poželjnih oblika ponašanja kod učenika. Vidjet ćemo i postoji li razlika u mišljenjima učenika o svojim odgajateljima između domova, između razreda, te prema spolu. Budući da međusobni odnosi odgajatelja i učenika kod nas nisu istraživani,

smatramo da će to biti doprinos domskoj teoriji iz koje ćemo, nadam se, moći izvući i smjernice za daljnje djelovanje.

Cilj istraživanja je ispitati mišljenje učenika srednjoškolskih učeničkih domova o odgojnom radu odgajatelja kroz: odnos s odgajateljima, djelovanje odgajatelja na razvoj poželjnih oblika ponašanja kod učenika učeničkih domova, zadovoljstvo učenika odgojnim djelovanjem odgajatelja, te kroz zadovoljstvo domskim ozračjem.

U sklopu istraživanja deskriptivno će se prikazati demografske karakteristika učenika, s obzirom na razred koji pohađaju, školski uspjeh na kraju osnovne škole te stručnu spremu roditelja. Napraviti ćemo i usporedbu mišljenja učenika o svojim odgajateljima između domova, prema spolu te prema razredima.

Hipoteze koje će se ispitati u ovom istraživanju:

H1 Mišljenja učenika srednjoškolskih domova o odgojnom radu odgajatelja pretežno su pozitivna.

H2 Postoji značajna povezanost između: odnosa učenika i odgajatelja; djelovanja odgajatelja na razvoj poželjnih oblika ponašanja kod učenika; zadovoljstva učenika s odgojnim djelovanjem odgajatelja; zadovoljstva učenika domskim ozračjem i zastupljenosti poželjnih oblika ponašanja kod učenika učeničkih domova.

H3 Postoji značajna razlika u mišljenjima učenika o odgojnom radu odgajatelja s obzirom na razred koji pohađaju.

H4 Postoji značajna razlika u mišljenjima učenika o odgojnom radu odgajatelja između domova.

H5 Postoji značajna razlika u mišljenjima učenika o odgojnom radu odgajatelja s obzirom na spol.

## Opis uzorka

U istraživanju je sudjelovalo 352 učenica i učenika iz osam srednjoškolskih učeničkih domova regije Dalmacija (od Zadra do Dubrovnika)<sup>1</sup>. 3 doma za dje-

vojke, 2 za mladiće i 3 mješovita. Djevojaka je bilo 56,2%, a mladića 43,8%. Djevojaka ima nešto više u uzorku jer ih je više i upisano u domove.

## Mjerni instrumenti

U ovom istraživanju primijenili smo metode anketiranja i procjenjivanja, a instrument je kombinacija ankete i dvije skale procjene (skala Likertova tipa). Upitnik je izrađen za potrebe ovog istraživanja. Ispitivali smo mišljenja učenika srednjoškolskih učeničkih domova o odnosu prema odgajateljima (pitanja: 1, 4, 6, 7, 10, 12, 22, 26, 27, 34, 36), o djelovanju odgajatelja na razvoj poželjnih oblika ponašanja kod učenika učeničkih domova (pitanja: 2, 3, 5, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 28, 35), o zadovoljstvu učenika odgojnim djelovanjem odgajatelja (pitanja: 9, 18, 20, 21, 23, 24, 25, 30, 32, 33), o domskom ozračju (pitanja: 8, 13, 29, 31). Na posebnoj skali od 13 pitanja učenici su odgovarali o svojim oblicima ponašanja.

Upitnik sadrži i pitanja otvorenog tipa o odgajateljima i domu. Na manjem broju ispitanika proveli smo pilot-test instrumenta, nakon čega su se obavile potrebne dopune i izmjene. Ispitivači su bili odgajatelji u srednjoškolskim domovima koji su prethodno bili poučeni o cilju i svrsi istraživanja. Bili su zamoljeni da i učenike upoznaju s tim, te s njihovim pravima. Nakon kratkih uputa i objašnjenja učenici su samostalno popunjavali upitnike i predali ih ispitivaču nakon završetka. Upitnici su bili anonimni s ciljem davanja što iskrenijih odgovora bez straha od posljedica.

Instrument sadrži dvije skale sudova. Jedna sadrži 36 pitanja, ispitanici su na nju odgovarali na Likertovoj petostupanjskoj skali odgovorima: uopće se ne slažem (1), uglavnom se ne slažem (2), ne mogu se odlučiti (3), uglavnom se slažem (4), potpuno se slažem (5). Na drugoj skali od 13 pitanja ispitanici su odgovarali na Likertovoj petostupanjskoj skali od-

<sup>1</sup> Omjer učenika iz pojedinih domova i razreda je relativno ujednačen. Ženski učenički dom sv. Marije Krucifikse Dubrovnik bio je zastupljen sa 14,5% učenica; Ženski đački dom Dubrovnik 11,1%, Muški đački dom Dubrovnik 11,1%, Ženski đački dom Split 13,6%, Učenički dom Split 13,6%, Učenički dom Kaštel Štafilić 14,2%, Učenički dom klesarske škole Brač 10,8%, te Srednjoškolski đački dom Zadar 11,1%. Prvih razreda je bilo 26,4%, drugih također 26,4%, trećih 25,9% i četvrtih nešto manje 21,3% radi manjeg broja učenika upisanih u četvrte razrede (dosta ih je upisano u trogodišnje strukovne škole). **Što se tiče uspjeha učenika i učenica na završetku osnovne škole, najveći postotak imamo za vrlo dobar uspjeh 43,8%, zatim za odličan 36,6%, dobar 16,2%, te mali postotak za dovoljan uspjeh 2,6%. Najčešća stručna sprema je SSS za oca 81% i za majku 84,4% ; zatim VSS oca 6,3% i majke 4,7%, VŠS oca 4,3 i majke 3,7%. Mali broj je onih koji nemaju SSS otac 2,6% i majka 3,1%; za magisterij i doktorat nemamo zabilježen ni jedan slučaj.**

govorima: uopće se ne odnosi na mene (1), uglavnom se ne odnosi na mene (2), ne mogu se odlučiti (3), uglavnom se odnosi na mene (4), u potpunosti se odnosi na mene (5).

Pouzdanost upitnika ispitali smo Cronbach's Alpha koeficijentom. Cronbach's Alpha za prvu skupinu pitanja (36) koje se odnose na ispitivanje mišlje-

nja učenika o odgojnom radu odgajatelja je izrazito visok 0,936. Za pitanja koje se odnose na ispitivanje poželjnih oblika ponašanja kod učenika u domu Cronbach's Alpha je 0,685, a za ispitivanje negativnih ponašanja kod učenika je 0,706 što su zadovoljavajuće vrijednosti ako se zna da je u društvenim znanostima značajnost Cronbach's Alpha iznad 0,7.

## Rezultati istraživanja i interpretacija

**TABLICA 1.** DESKRIPTIVNA STATISTIKA ZA ISPITIVANJE MIŠLJENJA UČENIKA O ODGOJNOM RADU ODGAJATELJA I O ŽIVOTU U DOMU

Red. br.	Čestice upitnika	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	N	min.	maks.
<b>ODNOS S ODGAJATELJIMA</b>						
26.	Mogu reći da imam jako dobar odnos sa svojim odgajateljem	3,99	1,056	351	1	5
1.	Odgajatelji imaju povjerenja u mene.	3,79	1,039	351	1	5
27.	Moj odgajatelj jako dobro surađuje sa mojom obitelji	3,74	1,168	351	1	5
7.	Vidim da je mojim odgajateljima zaista stalo do mene	3,64	1,169	351	1	5
4.	Moji odgajatelji su skroz tolerantni	3,61	1,101	350	1	5
10.	Volim kad odgajatelj sa mnom razgovara o mojim problemima	3,55	1,340	351	1	5
6.	Moji odgajatelji imaju razumijevanja za naše mladenačke probleme	3,48	1,173	351	1	5
22.	Odgajatelj prepozna kad sam u nekom problemu i prilazi mi da mi pomogne	3,39	1,260	351	1	5
12.	Imam neograničeno povjerenje u moje odgajatelje	3,31	1,180	351	1	5
36.	U svemu se mogu povjeriti svojim odgajateljima	3,04	1,339	351	1	5
34.	Rado bih pozvao/la svog odgajatelja kod sebe kući	3,01	1,473	351	1	5
<b>DJELOVANJE ODGAJATELJA</b>						
11.	Odgajatelji me često potiču na urednost	4,11	1,073	351	1	5
19.	Odgajatelji mi ukazuju na štetnost pušenja, alkohola i droge	4,10	1,183	351	1	5
28.	Odgajatelj me pokušava naviknuti na redovito jutarnje ustajanje	3,94	1,228	351	1	5
5.	Odgajatelj me poučava o važnosti učenja	3,90	1,139	351	1	5
17.	Odgajatelji me uče toleranciji i dogovoru	3,85	1,050	351	1	5
16.	Odgajatelji me potiču na iskrenost	3,70	1,218	351	1	5
15.	Život u domu mi pomaže da se izgrađujem u bolju osobu	3,68	1,244	351	1	5
2.	Mislim da je korisno da u domu imamo svaki dan molitvu	3,57	1,210	351	1	5
14.	Odgajatelji uglavnom znaju gdje i s kim izlazim	3,17	1,372	351	1	5
3.	Radionice na kojima sam sudjelovao/la pomogle su mi za rad na sebi	3,05	1,305	351	1	5
35.	Odgajatelji me sprječavaju da slušam narodnjake i heavy metal	2,37	1,502	351	1	5

<b>ZADOVOLJSTVO ODGOJNIM RADOM</b>						
30.	Odgajatelj me uvjerava da je pušenje marihuane štetno	4,10	1,332	351	1	5
23.	Odgovara mi što odgajatelji brinu o mom zdravlju	3,90	1,143	351	1	5
21.	Pomaže mi što odgajatelji paze da se dobro osjećam u domu među drugim djevojkama/mladićima	3,66	1,222	351	1	5
33.	Odgovara mi što me odgajatelji potiču da sudjelujem u društvenom životu u domu	3,60	1,261	351	1	5
9.	Pohvale odgajatelja me motiviraju za učenje	3,59	1,304	351	1	5
25.	Odgovara mi što odgajatelji vode računa o tome da redovito učim	3,53	1,273	351	1	5
32.	Odgovara mi što mi odgajatelj redovito ide na informacije u školu	3,47	1,296	351	1	5
18.	Volim kad me odgajatelji potiču na svrsishodno/kreativno provođenje slobodnog vremena	3,38	1,189	351	1	5
20.	Odgovara mi kad odgajatelji brinu o mojoj redovitoj i zdravoj prehrani	3,31	1,275	351	1	5
24.	Odgovara mi što me odgajatelji potiču na sudjelovanje u kulturnim zbivanjima u gradu	3,15	1,268	351	1	5
<b>DOMSKO OZRAČJE</b>						
31.	Ima puno toga što bih u domu promijenio/la	4,04	1,153	351	1	5
13.	Sretan/a sam što sam u ovom domu	3,52	1,302	351	1	5
29.	Želio/ljela bih da i moje dijete sutra bude u ovom domu	2,84	1,422	351	1	5
8.	Iz škole i od kuće rado dolazim u dom	2,76	1,363	351	1	5

Radi bolje preglednosti, pitanja smo poredali od veće vrijednosti aritmetičkih sredina prema manjoj. Najveću vrijednost vidimo za pitanja: Odgajatelji me često potiču na urednost (4,11); Odgajatelji mi ukazuju na štetnost pušenja, alkohola i droge (4,10); Odgajatelj me uvjerava da je pušenje marihuane štetno (4,10); Ima puno toga što bih u domu promijenio/la, (4,04); Mogu reći da imam jako dobar odnos sa svojim odgajateljem (3,99); Odgajatelj me pokušava naviknuti na redovito jutarnje ustajanje (3,94). Većina tih pitanja smještena je u skupinu pitanja koja se odnose na djelovanje odgajatelja na razvoj poželjnih oblika ponašanja kod učenika učeničkih domova. Pomalo iznenađuju niske aritmetičke sredine za odgovore: U svemu se mogu povjeriti svojim odgajateljima (3,04); Rado bih pozvao/la svog odgajatelja kod sebe kući (3,01); Želio/ljela bih da i moje dijete sutra bude u ovom domu (2,84); Iz škole i od kuće rado dolazim u dom (2,76). Ovi podaci koji se uglavnom odnose na domsko ozračje donekle uznemiruju i svakako nam otvaraju mnoga pitanja.

Vjerojatno učenici dom ne doživljavaju pozitivno i zbog toga što u vrijeme adolescencije više teže za

slobodom, nisu im bliska pravila, disciplina i norme koje u ustanovama trebaju postojati radi funkcioniranja sustava. Općenito bismo mogli kazati da se domski uvjeti života, ma koliko se odgajatelji trudili, ne mogu znatnije približiti uvjetima u obiteljskom krugu. Ta činjenica nije samo posljedica neangažiranosti osoblja, nego je više u svezi s teškoćama koje su povezane s radom u skupinama (domska zajednica brojčano znatno nadmašuje broj članova i većih obitelji).

Ohrabruje činjenica da nakon završetka školovanja i odlaska iz doma, učenici često navraćaju i svjedoče da im je boravak u domu bio koristan, a oni stariji nerijetko i svoju djecu ponovno upisuju u isti dom. U tablici 1. možemo vidjeti da su srednje vrijednosti odgovora na pitanja koja se odnose na ispitivanje mišljenja učenika o odgojnom radu odgajatelja pretežno pozitivna jer se u većini pitanja - 22 pitanja (kreću od 3,5 do 4 gdje je vrijednost 3 označena s „ne mogu se odlučiti”, a vrijednost 4 „uglavnom se slažem”. Time potvrđujemo prvu hipotezu u kojoj tvrdimo da su mišljenja učenika o odgojnom radu odgajatelja pretežno pozitivna. Ti podaci ohrabruju i pokazuju nam s čim su učenici zado-

voljni. Nadalje, iz tablice 1. najmanju varijabilnost (SD) vidimo u pitanjima: Odgajatelji imaju povjerenja u mene (1,039); Odgajatelji me uče toleranciji i dogovoru (1,050); Mogu reći da imam jako dobar odnos sa svojim odgajateljem (1,056); Odgajatelji me često potiču na urednost (1,073). Najveću varijabilnost (SD) vidimo u pitanjima: Odgajatelji me sprječavaju da slušam narodnjake i *heavy metal* (1,502); Želio/ljela bih da i moje dijete sutra bude u ovom domu (1,422); Rado bih pozvao/la svog odgajatelja kod sebe kući (1,473). Vidimo da je raspon stupnja slaganja za sve čestice upitnika bio od 1 do 5.

Uz ovu hipotezu koja govori da su mišljenja učenika o odgojnom radu odgajatelja uglavnom pozitivna donosimo i tri pitanja otvorenog tipa. Njihovim prikazom će se vidjeti što učenici kod svojih odgajatelja najviše cijene, što im najviše smeta, te na čemu su im najviše zahvalni. Kod obrade pitanja otvorenog tipa koristili smo se kvalitativnom i kvantitativnom analizom, te donosimo rezultate kvantitativne analize. Veliki broj odgovora na pojedina pitanja je bio besmislen, pa te odgovore nismo uzeli u obzir. Također treba napomenuti da je bilo velike raspršenosti u odgovorima.

Na pitanje što kod svojih odgajatelja najviše cijene, učenici su odgovorili: brigu (30,97%), iskrenost (25%), razumijevanje (9,38%), poštovanje (7,95%) i dobrotu (6,82%). Odgovori upućuju na to da učenici kod odgajatelja možda više cijene humaniji pristup nego profesionalni.

Kod odgajatelja učenicima najviše smeta rano jutarnje buđenje (14,77%), kontrola i strogost (11,36%),

radoznalost (10,23%) i ljutnja (5,97%). Najveći postotak odgovora koji idu na račun buđenja su donekle očekivani jer je mladima u tim godinama uglavnom problem jutarnje buđenje. Kontrola i strogost je također razumljiva iako smo u sličnim pitanjima vidjeli da učenici uviđaju potrebu veće strogosti, kontrole i držanja pravila. Ostali odgovori se uglavnom odnose na osobine ličnosti o kojima bi odgajatelji trebali voditi računa ako znaju što učenicima smeta i što oni doživljavaju kao neodgojno.

Učenici su najviše zahvalni odgajateljima za sve što čine za njih (39,49%), za pomoć u školi (16,76%), razumijevanje (9,94%), dobrotu (5,11%) i poštovanje (4,26%). Ovaj podatak ohrabruje jer učenici cijene odgajatelje za sve što čine za njih, iako to često ne izgleda baš tako. Veoma se cijeni i pomoć u školi i to je ohrabrenje odgajateljima da nastave sa svojim radom u tom smjeru. Također i da u razumijevanju i dobroti razvijaju odnos povjerenja i poštovanja prema osobama koje su im povjerene za što potpuniji razvitak svih dimenzija njihove osobnosti.

Pitanjima otvorenog tipa smo pored odgojnog rada odgajatelja o kojem je bilo riječi u prvoj hipotezi, saznali što učenici misle općenito o odgajateljima. Kroz ova pitanja se vidjelo što to učenici doživljavaju kao pozitivno i poželjno kod odgajatelja, a zašto su u nekim slučajevima mišljenja učenika o odgajateljima negativna.

U tablici 2. koja se odnosi na ispitivanje poželjnih oblika ponašanja učenika u domu, vidimo da poželjna ponašanja zauzimaju veće vrijednosti, a

**TABLICA 2.** DESKRIPTIVNA STATISTIKA ZA ISPITIVANJE POŽELJNIH OBLIKA PONAŠANJA UČENIKA U DOMU

Čestice upitnika	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	N	min.	maks.
Pazim na urednost sobe	3,68	1,279	352	1	5
Pazim da druge ne ometam u učenju glasnom glazbom	3,39	1,430	352	1	5
Svako jutro se dižem na vrijeme i idem na doručak	3,28	1,455	352	1	5
Pomažem drugima u učenju	3,24	1,243	352	1	5
U domu redovito učim u vremenu predviđenom za učenje	2,95	1,354	352	1	5
Ne izlazim vani preko vremena određenog za učenje	2,36	1,207	352	1	5

**TABLICA 3.** DESKRIPTIVNA STATISTIKA ZA ISPITIVANJE NEPOŽELJNIH OBLIKA PONAŠANJA UČENIKA U DOMU

Čestice upitnika	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	N	min.	maks.
Pijem alkohol	2,24	1,416	352	1	5
Preskačem večeru	2,21	1,269	352	1	5
Pušim	2,15	1,629	352	1	5
Izostajem s nastave	2,07	1,346	352	1	5
Lažem svojim odgajateljima	1,93	1,225	352	1	5
Kasnim u dom izvan dogovorenog vremena	1,87	1,254	352	1	5
Pušim marihuanu	1,27	,804	352	1	5
Valid N (listwise)			352		

nepoželjna izrazito male (tablica 3). Ti podaci ohrabruju, iako aritmetičke sredine poželjnih ponašanja koje smo ispitivali nemaju velike vrijednosti, kreću se od 2,36 do 3,68. Najmanju varijabilnost vidimo u pitanju koje se odnosi na pušenje marihuane. Najveća varijabilnost vidljiva je u pitanjima o: pušenju,

svakodnevnom jutarnjem ustajanju i pijenju alkohola. Raspon stupnja slaganja za sve čestice upitnika bio je od 1 do 5.

U tablici 4. dan je prikaz bivarijantne korelacije Pearsonovim koeficijentom iz koje se vidi pozitivna umjerena korelacija (brojčano) između odnosa

**TABLICA 4.** BIVARIJANTNA KORELACIJA ODGOJNOG RADA U DOMU S POŽELJNIM I NEPOŽELJNIM PONAŠANJIMA

Bivarijantna korelacija			
		Poželjna ponašanja	Nepoželjna ponašanja
Odnos učenika s odgajateljem (11 pitanja)	Pearson korelacija	,346**	-,331**
	St.značajnost (2-tailed)	,000	,000
	N	352	352
Djelovanje odgajatelja na razvoj poželjnih oblika ponašanja kod učenika (12 pitanja)	Pearson korelacija	,458**	-,320**
	St.značajnost(2-tailed)	,000	,000
	N	350	350
Zadovoljstvo učenika odgojnim radom odgajatelja (9 pitanja)	Pearson korelacija	,491**	-,368**
	St.značajnost(2-tailed)	,000	,000
	N	350	350
Život u domu - domsko ozračje (4 pitanja)	Pearson korelacija	,350**	-,159
	St.značajnost(2-tailed)	,000	,003
	N	352	352

\*\*korelacija je značajna na 0,01 razini (2-tailed - dvostruko granjanje)

učenika i odgajatelja, djelovanja odgajatelja na razvoj poželjnih oblika ponašanja kod učenika (brojčano), zadovoljstva učenika odgojnim radom odgajatelja (brojčano), te domskim ozračjem s poželjnim oblicima ponašanja (brojčano). Najveća je korelacija između zadovoljstva učenika odgojnim radom odgajatelja i poželjnih ponašanja. S nepoželjnim oblicima ponašanja vidljiva je negativna korelacija, tj. što je odnos učenika i odgajatelja, zatim, djelovanje odgajatelja na razvoj poželjnih oblika ponašanja kod učenika, zadovoljstvo učenika odgojnim radom odgajatelja, te domsko ozračje bolje time su nepoželjna ponašanja manja. Time smo potvrdili drugu hipotezu po kojoj postoji značajna povezanost između: odnosa učenika i odgajatelja; djelovanja odgajatelja na razvoj poželjnih oblika ponašanja; zadovoljstva odgojnim djelovanjem odgajatelja; zadovoljstva domskim ozračjem i zastupljenosti poželjnih oblika ponašanja kod učenika učeničkih domova.

Uz drugu hipotezu donosimo preostalih pet pitanja otvorenog tipa koja nam govore o odgajateljima i njihovom djelovanju, te o domskom ozračju.

Na pitanje na što bi odgajatelji trebali pripaziti na radu, učenici misle da bi odgajatelji trebali pripaziti na kontraproduktivne učenike (19,60%) te na nered (10,23%) što upućuje na to da je učenicima stalo do drugih, da im žele pomoći i da je možda potrebna malo veća kontrola za takve učenike. Odmah zatim učenici iznose svoje mišljenje da bi odgajatelji trebali pripaziti na svoje ponašanje (18,75%). To pomalo iznenađuje jer vjerojatno učenici ponašanja nekih odgajatelja percipiraju kao neprikladna. Ovaj podatak nam može pomoći da se prisjetimo da se odgaja i primjerom i da bi to trebali češće imati na umu. Također je ovaj podatak u skladu s istraživanjem koje kaže da je emocionalna stabilnost odgajatelja najvažnija za predikciju stila rada odgajatelja (Stilin, 2005).

Sljedeće pitanje se odnosilo na to što je učenicima najpotrebnije kod odgajatelja. Učenici su odgovorili: da odgajatelj bude stalno na raspolaganju (15,63%), da ima povjerenja u njih (12,22%), da bude manje strog (8,52%), dobar prema učenicima (7,95%), da pomogne kad je pomoć potrebna (5,97%). Kroz sva ova pitanja otvorenog tipa provlači se ista nit, negdje manje vidljiva, negdje izraženija. Koliko god nam se činilo da nekada učenici žele da ih pustimo na miru da rade što žele, oni i te kako osjećaju potre-

bu za odraslom osobom koja će ih razumjeti, biti tu kada je potrebno, nekada sprječavati, nekada poticati, nekada hvaliti, nekada i kažnjavati. Vidimo da je to u skladu sa metodama odgojnog rada (Vukosović, 2001). Odgovori nam potvrđuju i važnost interakcijsko-komunikacijskog aspekta u domskom životu (Bratanić, 1990) jer je vidljivo da učenici žele više kvalitetne komunikacije sa odgajateljima.

O tome što vide kao najkorisnije u domu, većina učenika misli da su to druženja (19,60%) i aktivnosti (10,80%). Ovi podaci nam ukazuju na socijalnu funkciju doma koja je jako izražena i prepoznata od strane učenika kao nešto što im je korisno za buduću život. Razne aktivnosti zauzimaju drugo mjesto. Kroz aktivnosti učenici razvijaju svoje vještine, rade ono što vole i žele, osjećaju se ispunjenima i slobodnima. Afirmiraju se kao pojedinac i kao grupa, te kao Dom u krajnjem slučaju. Zauzimaju se za Dom kao za nešto svoje i nerijetko ulažu svega sebe za dobro drugih. U tome prepoznajemo vrijednosti solidarnosti, odgovornosti i identiteta koje su istaknute u Nacionalnom okvirnom kurikulumu a koje je u domskoj zajednici moguće njegovati i razvijati.

Ono što je najmanje korisno u domu po mišljenju učenika su: zabrane (10,51%), buđenja (8,52%), obroci (6,53%) i ljenčarenja (5,68%). Iako mali postotak, najveću vrijednost imamo za zabrane što ukazuje na to da ih učenici ne smatraju učinkovitima. Iznenađuje postotak koji se odnosi na ljenčarenje, jer koliko god da nam se nekada čini da djeca ne žele ništa raditi, ipak znaju da je to beskorisno i traže da ih se potiče na rad, da im se pruže različite vrste aktivnosti, te da ih je potrebno jako motivirati da se uključe u neku aktivnost i da nešto rade.

Učenici su izrazili svoje mišljenje da kada bi oni bili odgajatelji u domu da bi provodili više vremena s učenicima (14,66%), držali red (10,06%), dali više slobode (7,18%), organizirali više zabave, igara i izleta (6,03%), te raznih aktivnosti (5,75%). Vidimo da učenici cijene neformalne oblike druženja i da im to nedostaje. Isto tako su svjesni da treba biti red i držati ga se, iako uz jednu dozu slobode. O toj čudnoj crti između slobode i odgovornosti se razmatra u svim vremenima. Još je stari Aristotel govorio o zlatnoj sredini, ali mudrost je znati je u pojedinom trenutku i u određenoj situaciji za određenog učenika. To je umijeće koje se stječe znanjem i iskustvom.

**TABLICA 5.** ANOVA PREMA RAZREDIMA I DOMOVIMA - MIŠLJENJE UČENIKA O ODGOJNOM RADU ODGAJATELJA I ZADOVOLJSTVU ŽIVOTOM U DOMU

r.b.	Čestice upitnika	ANOVA	razred	ANOVA	dom
		F	St. značajnost	F	St. značajnost
1.	Odgajatelji imaju povjerenja u mene	3,428	,017	6,031	,000
2.	Mislim da je korisno da u domu imamo svaki dan kratku molitvu	7,624	,000	4,407	,000
3.	Radionice na kojima sam sudjelovao/la pomogle su mi za rad na sebi	3,381	,018	2,317	,025
4.	Moji odgajatelji su skroz tolerantni	3,909	,009	5,925	,000
5.	Odgajatelj me poučava o važnosti učenja	3,491	,016	7,880	,000
6.	Moji odgajatelji imaju razumijevanja za naše mladenačke probleme	3,631	,013	4,151	,000
7.	Vidim da je mojim odgajateljima zaista stalo do mene	2,376	,070	8,102	,000
8.	Iz škole i od kuće rado dolazim u dom	2,354	,072	,347	,932
9.	Pohvale odgajatelja me motiviraju za učenje	5,108	,002	4,699	,000
10.	Volim kad odgajatelj sa mnom razgovara o mojim problemima	1,324	,266	1,274	,262
11.	Odgajatelji me često potiču na urednost	1,087	,354	1,183	,312
12.	Imam neograničeno povjerenje u moje odgajatelje	6,562	,000	5,399	,000
13.	Sretan/a sam što sam u ovom domu	2,299	,077	3,112	,003
14.	Odgajatelji uglavnom znaju gdje i s kim izlazim	1,443	,230	4,570	,000
15.	Život u domu mi pomaže da se izgrađujem u bolju osobu	1,172	,320	3,339	,002
16.	Odgajatelji me potiču na iskrenost	6,508	,000	4,191	,000
17.	Odgajatelji me uče toleranciji i dogovoru	4,189	,006	2,672	,011
18.	Volim kad me odgajatelji potiču na svrsishodno/kreativno provođenje slobodnog vremena	6,882	,000	2,282	,028
19.	Odgajatelji mi ukazuju na štetnost pušenja, alkohola i droge	1,207	,307	5,029	,000
20.	Odgovara mi kad odgajatelji brinu o mojoj redovitoj i zdravoj prehrani	2,977	,032	1,235	,283
21.	Pomaže mi što odgajatelji paze da se dobro osjećam u domu među drugim djevojkama/mladićima	4,608	,004	5,877	,000
22.	Odgajatelj prepozna kad sam u nekom problemu i prilazi mi da mi pomogne	2,671	,047	4,726	,000

23.	Odgovara mi što odgajatelji brinu o mom zdravlju	3,382	,018	2,995	,005
24.	Odgovara mi što me odgajatelji potiču na sudjelovanje u kulturnim zbivanjima u gradu	4,928	,002	6,093	,000
25.	Odgovara mi što odgajatelji vode računa o tome da redovito učim	7,869	,000	3,509	,001
26.	Mogu reći da imam jako dobar odnos sa svojim odgajateljem	,923	,430	2,105	,043
27.	Moj odgajatelj jako dobro surađuje sa mojom obitelji	1,986	,116	4,480	,000
28.	Odgajatelj me pokušava naviknuti na redovito jutarnje ustajanje	,419	,739	6,237	,000
29.	Želio/ljela bih da i moje dijete sutra bude u ovom domu	5,289	,001	3,121	,003
30.	Odgajatelj me uvjerava da je pušenje marihuane štetno	,160	,923	4,309	,000
31.	Ima puno toga što bih u domu promijenio/la	2,693	,046	1,325	,238
32.	Odgovara mi što mi odgajatelj redovito ide na informacije u školu	1,108	,346	1,869	,074
33.	Odgovara mi što me odgajatelji potiču da sudjelujem u društvenom životu u domu	7,039	,000	3,261	,002
34.	Rado bih pozvao/la svog odgajatelja kod sebe kući	4,474	,004	7,493	,000
35.	Odgajatelji me sprječavaju da slušam narodnjake i heavy metal	,177	,912	15,958	,000
36.	U svemu se mogu povjeriti svojim odgajateljima	5,531	,001	1,742	,098

U tablici 5. dane su statističke vrijednosti mišljenja učenika o odgajateljima s obzirom na razred i dom koji pohađaju, a koje su dobivene ANOVA testom. Dobiveni podaci potvrđuju treću hipotezu o postojanju značajne razlike u mišljenju učenika o odgojnom radu odgajatelja s obzirom na razred koji pohađaju. Razredi se međusobno razlikuju u dvadeset i dva pitanja kojima je statistička značajnost manja od 0,05 ( $<0,05$ ), a u četrnaest se ne razlikuju gdje je statistička značajnost veća od 0,05 ( $>0,05$ ). Najveću razliku vidimo u pitanjima: Odgovara mi što odgajatelji vode računa o tome da redovito učim (F 7,869); Mislim da je korisno da u domu imamo svaki dan kratku molitvu (F 7,624); Odgovara mi što me odgajatelji potiču da sudjelujem u društvenom životu u domu (F 7,039).

Iz tablice 5. je također vidljivo da se domovi međusobno razlikuju u dvadeset i devet pitanja, a u sedam nemamo statistički značajnu razliku. Iz rezulta-

ta možemo prihvatiti četvrtu hipotezu prema kojoj postoji značajna razlika u mišljenju učenika o odgojnom radu odgajatelja između domova. Dobiveni podaci nam potvrđuju i činjenicu da svaki dom ima svoju određeno ozračje. Na primjer, jedno od pitanja u kojem se domovi najviše razlikuju je: odgajatelji me sprječavaju da slušam narodnjake i *heavy metal* (F 15,958). Vjerojatno se u svim domovima ne poklanja jednaka pažnja tom fenomenu. Iako ima dosta zajedničkih postavki u domovima (organizacija života i rada), ipak vidimo da se u svim ovdje ispitanim domovima ne obraća jednaka pozornost određenim sastavnicama domskog odgoja (način na koji se organizira život i rad u domu). Veliku razliku vidimo još u pitanjima: Vidim da je mojim odgajateljima zaista stalo do mene (F 8,102); Odgajatelj me poučava o važnosti učenja (F 7,880); Rado bih pozvao/la svog odgajatelja kod sebe kući (F 7,493).

**TABLICA 6.** T-TEST PREMA SPOLU ZA ISPITIVANJE MIŠLJENJE UČENIKA O ODGOJNOM RADU ODGAJATELJA I ZADOVOLJSTVU ŽIVOTOM U DOMU

Red. br.	Čestice upitnika	t-test	Statistička značajnost
1.	Odgajatelji imaju povjerenja u mene	-3,119	,002
2.	Mislim da je korisno da u domu imamo svaki dan kratku molitvu	-1,691	,092
3.	Radionice na kojima sam sudjelovao/la pomogle su mi za rad na sebi	-2,904	,004
4.	Moji odgajatelji su skroz tolerantni	-2,143	,033
5.	Odgajatelj me poučava o važnosti učenja	-3,249	,001
6.	Moji odgajatelji imaju razumijevanja za naše mladenačke probleme	-1,469	,143
7.	Vidim da je mojim odgajateljima zaista stalo do mene	-3,178	,002
8.	Iz škole i od kuće rado dolazim u dom	-1,568	,118
9.	Pohvale odgajatelja me motiviraju za učenje	-5,365	,000
10.	Volim kad odgajatelj sa mnom razgovara o mojim problemima	-,645	,519
11.	Odgajatelji me često potiču na urednost	-,620	,536
12.	Imam neograničeno povjerenje u moje odgajatelje	-,484	,628
13.	Sretan/a sam što sam u ovom domu	-3,296	,001
14.	Odgajatelji uglavnom znaju gdje i s kim izlazim	-6,537	,000
15.	Život u domu mi pomaže da se izgrađujem u bolju osobu	-4,816	,000
16.	Odgajatelji me potiču na iskrenost	-2,486	,013
17.	Odgajatelji me uče toleranciji i dogovoru	-3,467	,001
18.	Volim kad me odgajatelji potiču na svrsishodno/kreativno provođenje slobodnog vremena	-1,733	,084
19.	Odgajatelji mi ukazuju na štetnost pušenja, alkohola i droge	-4,363	,000
20.	Odgovara mi kad odgajatelji brinu o mojoj redovitoj i zdravoj prehrani	-,031	,975
21.	Pomaže mi što odgajatelji paze da se dobro osjećam u domu među drugim djevojkama/mladićima	-3,694	,000
22.	Odgajatelj prepozna kad sam u nekom problemu i prilazi mi da mi pomogne	-1,456	,146
23.	Odgovara mi što odgajatelji brinu o mom zdravlju	-2,418	,016
24.	Odgovara mi što me odgajatelji potiču na sudjelovanje u kulturnim zbivanjima u gradu	-3,669	,000
25.	Odgovara mi što odgajatelji vode računa o tome da redovito učim	-3,702	,000
26.	Mogu reći da imam jako dobar odnos sa svojim odgajateljem	-,736	,462
27.	Moj odgajatelj jako dobro surađuje sa mojom obitelji	-3,124	,002
28.	Odgajatelj me pokušava naviknuti na redovito jutarnje ustajanje	-3,244	,001

29.	Želio/ljela bih da i moje dijete sutra bude u ovom domu	-3,025	,003
30.	Odgajatelj me uvjerava da je pušenje marihuane štetno	-5,040	,000
31.	Ima puno toga što bih u domu promijenio/la	,607	,544
32.	Odgovara mi što mi odgajatelj redovito ide na informacije u školu	-2,222	,027
33.	Odgovara mi što me odgajatelji potiču da sudjelujem u društvenom životu u domu	-3,962	,000
34.	Rado bih pozvao/la svog odgajatelja kod sebe kući	-3,012	,003
35.	Odgajatelji me sprječavaju da slušam narodnjake i heavy metal	-1,966	,050
36.	U svemu se mogu povjeriti svojim odgajateljima	,254	,800

U tablici 6. vidimo da u dvadeset i četiri pitanja imamo statistički značajnu razliku ( $p < 0,05$ ), a u četrnaest je razlika ( $p > 0,05$ ) te stoga možemo potvrditi petu hipotezu po kojoj postoji statistički značajna razlika u mišljenju učenika o odgojnom radu odgajatelja s obzirom na spol. Najveću razliku vidimo u pitanjima: Odgajatelji uglavnom znaju gdje i s kim izlazim (F -6,537) (djevojkama znaju, mladima ne znaju); Pohvale odgajatelja me motiviraju za učenje (F -5,365) (djevojke pohvale odgajatelje motiviraju a mladiće ne ili ne žele priznati); Život u domu mi pomaže da se izgrađujem u bolju osobu (F -4,816) (djevojke misle da im više pomaže, a mladići da im manje pomaže). Mladići i djevojke se najmanje razlikuju u pitanjima: Odgovara mi kad odgajatelji brinu o mojoj redovitoj i zdravoj prehrani (F -,031); U svemu se mogu povjeriti svojim odgajateljima (F ,254); Imam neograničeno povjerenje u moje odgajatelje (F -,484). Inače odgovori mladića imaju za veliku većinu pitanja manje vrijednosti od odgovora djevojaka. Taj podatak nam može biti pokazatelj da mladići burnije prolaze srednjoškolsko obrazovanje i da su osjetljiviji na red, disciplinu i autoritet, te da treba imati više strpljenja s njima i tražiti načine kako im pristupiti.

## Zaključak

Temeljna pedagoška funkcija doma je njegova odgojna funkcija. Nositelj te funkcije je odgajatelj te uspješnost odgojnog rada uvelike ovisi o njemu. U domovima žive mladi ljudi koji su u stadiju razvitka tjelesnih i psihičkih funkcija, izgrađivanja karakternih svojstava i oblikovanja osobnosti. Odgojem treba podržati te procese, uspostaviti takvu klimu, odnose i aktivnosti koje će poticati, podržavati i omogućiti

intenzivan i svestran razvitak raznovrsnih sposobnosti te izgrađivanje pozitivnih ljudskih svojstava.

Ispitivanjem mišljenja učenika o odgojnom radu odgajatelja i ponašanja učenika u učeničkim domovima testirano je pet hipoteza. Analizom je utvrđeno da se hipoteze prihvaćaju. Pokazalo se da su mišljenja učenika o odgojnom radu odgajatelja uglavnom pozitivna. Nadalje, utvrdili smo značajnu povezanost: odnosa učenika s odgajateljima; zadovoljstva učenika odgojnim radom odgajatelja; te zadovoljstva domskim ozračjem s razvojem poželjnih oblika ponašanja kod učenika u učeničkim domovima. Također smo dokazali da postoji značajna razlika u mišljenjima učenika s obzirom na: razred koji pohađaju, dom te spol.

U analizi pitanja otvorenog tipa vidimo da učenici kod svojih odgajatelja *najviše cijene* brigu, iskrenost, razumijevanje, poštovanje i dobrotu, a *najviše im smeta* rano jutarnje buđenje, kontrola i strogost, radoznalost i ljutnja. Učenici misle da bi odgajatelji *trebali pripaziti* na kontraproduktivne učenike, te na svoje ponašanje. *Najpotrebnije* bi im bilo da odgajatelj bude stalno na raspolaganju i ima povjerenja u njih. *Najviše su učenici zahvalni* odgajateljima za sve što čine za njih, te za pomoć u školi. Većina učenika misli da su druženja i aktivnosti *najkorisniji u domu*, dok su u domu *najbeskorisnije* zabrane, buđenja i ljenčarenja. Učenici su izrazili svoje mišljenje da *kada bi oni bili odgajatelji* u domu da bi provodili više vremena s učenicima, držali red, dali više slobode, organizirali više zabave, igara i izleta, te raznih aktivnosti.

Dobiveni rezultati mogu pomoći u unapređenju odgojne prakse odgajatelja jer iz odgovora učenika vidimo što im najviše koristi, što smatraju da

im je potrebno, te što bi trebalo mijenjati za uspješnije odgojno djelovanje.

Provedeno istraživanje ima nekoliko ograničenja i nedostataka. U istraživanju je korišten prigodan uzorak ispitanika budući da ga čine učenici osam učeničkih domova (dalmatinska regija) pa je generalizacija dobivenih rezultata ograničena. Uz navedeno, rezultati istraživanja temelje se na samoprocjeni ispitanika o njihovom ponašanju i o odgojnom radu odgajatelja. Samoprocjena ponašanja je često subjektivna i ne mora odgovarati istini, ipak kod istraživa-

vanja mišljenja učenika o odgojnom radu odgajatelja bitan je upravo subjektivan doživljaj ispitanika.

Uz to, ovo istraživanje otvara mnogo pitanja i novih mogućnosti istraživanja domskog odgoja koje u nas nije dovoljno istraženo. Npr. ovo istraživanje je rađeno isključivo sa stajališta učenika, bilo bi zanimljivo istražiti što odgajatelji misle o svom odgojnom radu, koliko se osjećaju kompetentni, koliko konzultiraju stručnu literaturu, sudjeluju na stručnim usavršavanjima i koliko im ona pomažu za uspješnije odgojno djelovanje.

## Literatura

- Bastašić, Z. (1995), Pubertet i adolescencija. Zagreb: Školska knjiga.
- Bobbio, A. i Scurati, C. (2008), *Ricerca pedagogica e innovazione educativa. Strutture, linguaggi, espreinze*. Roma: Aramando.
- Bratanić, M. (1990), Mikropedagogija. Zagreb: Školska knjiga.
- Carr, D. i Stutel, J. (1999), *Virtue ethics and moral education*. London and New York: Routledge.
- Cattaneo, C. i Torrero, C. (2009), *Tornare a educare*. Cantalupa (TO): Effata Editrice.
- France, A. (2007), *Understening youth in late modernity*. Maidenhead: Open University Press.
- Glasser, W. (1997), *Teorija kontrole*. Zagreb: Alinea.
- Glasser, W. (2000), *Teorija izbora, nova psihologija osobne slobode*. Zagreb: Alinea.
- Hentig, von H. (2007), *Kakav odgoj želimo?* Zagreb: Educa.
- Kessler, R. (2000), *Soul of Education*. Alexandria, Virginia: ASCD.
- Klapan, A. (1994), Organizacija učenja u učeničkom domu kao čimbenik školskog uspjeha, *Napredak*, 4, str. 434-439.
- Masciarelli, M. G. (2009), *Il 'grido' di Benedetto XVI*. Todi: Tau Editrice.
- Mortari, L. (2008), *A scuola di liberta*. Milano: Raffaello Cortina Editore.
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (2010), *Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje*.
- Narodne novine (2008), *Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (NN, 87/08).
- Negri, L. (2008), *Emergenza educativa*. Verona: Fede & Cultura.
- Savagnone, G. i Briguglia, A. (2009), *Il coraggio di educare*. Leumann: Elledici.
- Stilin, E. (2005), *Stilovi rada i kompetencije odgajatelja u učeničkim domovima*. Rijeka: Adamić.
- Sylwester, R. (2007), *The adolescent brain*. California: Corwin Press.
- Rosić, V. (2007), *Domska pedagogija*. Zadar: Naklada.
- Tunjić, N. (2005), *Razvoj strategija i metoda odgoja*. Rijeka: Graftrade.
- Vukasović, A. (1994), *Pedagogija*. Zagreb: Alfa.
- Wolfe, D. A. i Mash, E. J. (2006), *Behavioral and Emotional problems in Adolescents*. New York: The Guilford Press.
- KNI (2007). *Kardinal Bozanić o odgojno-obrazovnom sustavu*. Katolici na Internetu - KNI. Dobavljeno 1. kolovoza 2010. na: [http://www.katolici.org/dogadjanja.php?action=c\\_vidi&id=12056](http://www.katolici.org/dogadjanja.php?action=c_vidi&id=12056), <http://www.katolicki-odgoj.com/linkovi.htm>, [www.ra-diovaticana.org/cro/Articolo.asp?c=182223](http://www.ra-diovaticana.org/cro/Articolo.asp?c=182223)